

Naardermeer en Eemland, aardkundige monumenten

Het Naardermeer en de kolkaten van Eemland hebben in juni 2005 de status van aardkundige monument gekregen.

De aanwijzing had plaats op initiatief van respectievelijk de provincie Noord-Holland en de provincie Utrecht. Het beheer van beide monumenten is in handen van Natuurmonumenten.

Aardkundige monumenten zijn gebieden die vanwege karakteristieke kenmerken een monumentale waarde hebben.

Aardkundige waarden vertellen iets over de ontstaanswijze van het landschap. De sporen die zijn achtergelaten door ijs, wind en water wordt 'aardkundig erfgoed' genoemd. Het draagt sterk bij aan het onderscheid tussen de verschillende regio's in Nederland en verleent elk gebied zijn eigen identiteit.

Het Naardermeer is aard-

kundig bijzonder omdat het een natuurlijk veenmeer is, het gevoed wordt door kwelwater van uit een stuwwal (Utrechtse Heuvelrug) en het een overloopgebied is van de Vecht.

Ook groeit er in het water nog steeds veen aan. Het Naardermeer is het eerste beschermde natuurgebied van Nederland. Met de aankoop van dit gebied ontstond in 1906 de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

Het Naardermeer is het vierde aardkundige monument in de provincie Noord-Holland. De drie eerder onthulde monumenten staan in Spaarnwoude, Egmond aan Zee en Westerland op Wieringen.

Wielen of waaien

De kolkaten in Eemland - die wielen of waaien worden genoemd - zijn ontstaan waar de

rivier de Eem met kracht door de dijken brak.

Dit gebeurde veelvuldig bij de monding als de noordenwind water uit de Zuiderzee de Eem instuwde.

Zo'n dijkdoorbraak ging met zoveel geweld gepaard dat grote stukken veen werden weggeslagen. De gaten waren te diep om te dempen. Daarom werd de dijk om de wielen of waaien heen gelegd.

Zo ontstond in Eemland een typisch landschap met een aangesloten rij van dertien waaien langs een kronkelende dijk. Een zeer open landschap waar riet- en weidevogels zich thuis voelen en waar het prachtig wandelen en fietsen is. Het gebied is sinds de Middeleeuwen nauwelijks veranderd.

Ines van Hees

Overgenomen uit: Van Nature,
juli/augustus 2005.